

Nr 17.

Ankom till riksdagens kansli den 22 februari 1927 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till avlöningsreglemente för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid försvarsväsendet jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

Uti en till riksdagen avlåten, den 4 januari 1927 dagtecknad proposition (nr 7), vilken för förberedande behandling hänvisats till statsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels godkänna det vid samma protokoll såsom bilaga fogade förslag till avlöningsreglemente,

dels medgiva, att avlöningsreglementet den 29 juni 1921 (nr 388) för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen må med däri gjorda ändringar äga provisorisk giltighet från och med den 1 juli 1927 till dag under budgetåret 1927—1928, som Kungl. Maj:t bestämmer,

dels och slutligen medgiva, att ekiperingshjälp må enligt av departementschefen angivna grunder utgå till officer, underofficer samt vederlike, vilken är skyldig att i tjänsten bära uniform, vid första anställningen såsom sådan.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Härjämte hava till utskottet remitterats följande i anledning av förevarande proposition väckta motioner, nämligen

Motioner.

inom första kammaren nr 132 av herr *C. G. Hammarskjöld*, vilken hemställt, att riksdagen med ändring av de i Kungl. Maj:ts förslag till definitivt avlöningsreglemente för officerare och underofficerare m. fl. på aktiv stat intagna löneplanerna och tjänstledighetsavdragen måtte besluta att godtaga vid motionen fogade löneplaner och tjänstledighetsavdrag, och att i samband härmed anslaget för avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl. år 1927—1928 höjes med erforderligt belopp;

samt inom andra kammaren nr 259 av herr *N. Holmström* i Gävle, vilken hemställt, att riksdagen må besluta i avlöningsreglemente för officerare och underofficerare samt civilmilitära befattningshavare på aktiv stat införa bestämelse

dels därom, att officer och underofficer samt motsvarande civilmilitär befattningshavare äger under sjukdom åtnjuta oavkortad lön under 45 dagar utöver den tid han av annan anledning åtnjutit semester, och

dels därom, att lönebeloppet till subalternofficer, som vunnit befordran till kapten i regementet (kåren o. s. v.) utgår från och med 16. tjänsteåret enligt 7. löneklassen samt fr. o. m. 19. tjänsteåret enligt 8. löneklassen samt att motsvarande bestämmelse göres jämväl för sergeant, som vunnit befordran till fanjunkare i regementet (kåren o. s. v.);

och nr 260 av herr *H. K. V. Bäcklund*, vilken hemställt, att riksdagen måtte bifalla, vad försvarsväsendets lönenämnd föreslagit beträffande anställningsform, avlönning och placering i tjänsteförteckning av maskinister och eldare vid arméns truppförband.

I detta sammanhang har utskottet ansett sig böra jämväl till behandling upptaga den till utskottet remitterade av herrar *J. Fjellman* och *B. Holmgren* inom andra kammaren väckta motionen nr 131, vari hemställts, att musikdirektörerna vid Livregementet till häst i Stockholm, Göta artilleriregemente i Göteborg, Smålands artilleriregemente i Jönköping och Karlsborgs artilleriregemente ävensom de vid kustartilleriet å Oscar-Fredriksborg och i Karlskrona placerade musikflaggjunkarna må uppflyttas i lönegraden O 2.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sina framställningar får utskottet hänvisa till motionerna.

Kungl. Maj:t. Den 8 april 1921 underställde dåvarande chefen för försvarsdepartementet Kungl. Maj:ts prövning frågan om löneroglering — förutom för annan arméns och marinens personal — jämväl för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen.

Departementschefen anförde därvid till statsrådsprotokollet, att lönerogleringen för ifrågavarande personalgrupper med hänsyn till den pågående utredningen rörande omorganisation av rikets försvarsväsende borde givas en provisorisk natur och antagas för ett år i sänder, men att det av närmare angivna skäl vore synnerligen angeläget, att en definitiv löneroglering komme till stånd i omedelbart samband med den omändring av försvarsorganisationen, som kunde bliva resultatet av nämnda utredning.

I enlighet härmed föreslog Kungl. Maj:t i proposition nämnda dag, nr 350, riksdagen att provisoriskt för år 1922 godkänna ett vid statsrådsprotokollet fogat förslag till avlöningsreglemente för omförmälda personal.

Uti skrivelse den 16 juni 1921, nr 351, anmälde riksdagen, att riksdagen provisoriskt för år 1922 godkänt ett vid skrivelsen fogat avlöningsreglemente för ifrågavarande personal, att träda i tillämpning från och med den 1 januari 1922.

Kungl. Maj:t utfärdade därpå den 29 juni 1921 avlöningsreglemente för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen, att provisoriskt lända till efterrättelse under år 1922 från och med den 1 januari samma år (Svensk förf.-saml. 1921 nr 388).

I överensstämmelse med särskilda av riksdagen meddelade beslut har detta avlöningsreglemente med vissa däri år 1922 vidtagna ändringar (Svensk förf.-saml. 1922 nr 161, 330 och 332) sedermera erhållit förlängd giltighet, senast för tiden den 1 juli 1926—den 30 juni 1927.

Med anledning av 1925 års härordningsbeslut har förslag till definitiv löneroglering nu utarbetats av försvarsväsendets lönenämnd.

Departementschefen har beträffande detta förslag framhållit, att han vore av den uppfattningen, att det ur olika synpunkter vore önskvärt, att avlöningsbestämmelserna för ifrågavarande personal snarast möjligt erhöles definitiv karaktär. Att så skedde vore av betydelse icke blott för rekryteringsfrämjande utan även och icke minst med hänsyn till tjänstens krav. Härtill komme, att ett slutgiltigt ordnande av nämnda personals pensionsförhållanden icke kunde äga rum, förrän en definitiv löneroglering blivit genomförd. Departementschefen delade emellertid också lönenämndens nu och tidigare uttalande åsikt, att ett blivande definitivt avlöningsreglemente borde vinna tillämpning endast på den personal, som efter övergången till den nya försvarsorganisationen kvarstode på aktiv stat. Ett dylikt avlöningsreglemente borde således icke träda i kraft, förrän nämnda övergång slutförts.

Av departementschefen har icke ifrågasatts någon förändring av nu gällande löneplaner för den militära och civilmilitära personalen. Beträffande detaljerna i departementschefens förslag och de ändringar, som nu ansetts böra vidtagas i gällande provisoriska bestämmelser, får utskottet hänvisa till sid. 5—10 i statsrådsprotokollet.

Det torde emellertid böra framhållas, att ändring nu föreslås särskilt i fråga om ett par mera betydelsefulla föreskrifter. Beträffande 4 § har lönenämnden föreslagit vissa ändringar i nu gällande bestämmelser angående löneförmånerna för elever vid de militära högskolorna samt för intendents- och förvaltaraspiranter. Departementschefen har anslutit sig till ändringsförslaget och därvid framhållit, att den föreslagna utvidgningen av högskoleelevernas förmåner, innebärande rätt för dem att jämväl under stadgat uppehåll i utbildningen åtnjuta lön enligt den ortsgrupp, vartill Stockholm räknades, icke syntes kunna medföra några som helst konsekvenser inom andra förvaltningsområden. Under 22 § har lönenämnden upptagit en föreskrift om rätt för officer, underofficer samt vederlike, som är skyldig att i tjänsten bära uniform, att vid första anställningen såsom sådan, i enlighet med de närmare bestämmelser, som meddelades av Kungl. Maj:t, åtnjuta ekiperingshjälp, officer och vederlike med högst 750 kronor samt underofficer och vederlike med högst 600 kronor. Departementschefen har för sin del ansett att ekiperingshjälpen borde kunna begränsas till högst 500 kronor för officer och 450 kronor för underofficer, varemot han icke ansett föreskrift härom böra inflyta i avlöningsreglementet. Årskostnaden skulle uppgå till omkring 100,000 kronor.

Ehuru departementschefen förutsatte, att det nya avlöningsreglementet borde träda i kraft den 1 januari 1928, syntes honom Kungl. Maj:t lämpligen böra förbehållas rätt att bestämma, å vilken dag under budgetåret 1927—1928 ikraftträdandet skulle äga rum.

Vad slutligen anginge den såsom bilaga vid avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen, hade lönenämnden, i överensstämmelse med vad nämnden föreslagit i ett den 29 juni 1926 avgivet betänkande rörande reglering av avlöningsförhållandena för viss civil icke-ordinarie personal vid försvarsväsendet, i förslaget till ny tjänsteförteckning upptagit vissa till uppförande på ordinarie stat ifrågasatta maskinist-, eldare- och dylika beställningar.

Vid den förberedande granskning, som ägnats omförmälda betänkande, hade departementschefen emellertid funnit lönenämndens däri framställda förslag böra överarbetas i syfte att erhålla en enhetlig reglering av löneförhållandena ej blott för den icke-ordinarie personal, som närmast avsågs med berörda förslag, utan även för de andra tjänstemannagrupper vid försvarsväsendet, vilka kunde anses likställda med förstnämnda personal. Uteslutet vore icke, att därvid kunde uppstå fråga om uppförande å ordinarie stat av jämväl andra icke-ordinarie beställningar, än dem lönenämnden härtill föreslagit. Då samtliga hithörande frågor syntes böra tagas under omprövning i ett sammanhang, ansåg departementschefen riktigast att nu icke upptaga lönenämndens förslag i förevarande del.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet vill till en början erinra om att chefen för finansdepartementet i sitt under rubriken »för flera huvudtitlar gemensamma frågor» gjorda uttalande rörande dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst framhållit, att spörsmålet om de nu utgående dyrtidstilläggens inarbetande i lönerna inom en nära framtid komme att upptagas till prövning. I samband därmed torde åtskilliga jämkningar i nu gällande avlöningsbestämmelser jämväl komma under omprövning. Vid sådant förhållande synas även vissa i det militära avlöningsreglementet ingående bestämmelser i avseende å såväl lönebelopp som i övrigt samtidigt komma under förnyad granskning. På grund härav har utskottet icke ansett det av herr C. G. Hammarskjöld motionsvis framställda förslaget om vidtagandet av vissa ändringar i löneplanerna och tjänstledighetsavdragen för den militära personalen böra nu upptagas till avgörande. Prövningen av dessa frågor synes nämligen utskottet böra anstå till den i utsikt ställda allmänna lönerevisionen.

Om utskottet alltså icke nu anser sig böra tillstyrka några jämkningar i löneplanerna för ifrågavarande personal, har utskottet emellertid funnit särskilda skäl föreligga att föreslå en mindre ändring i den till löneplanerna hörande tjänsteförteckningen. Detta gäller lönegradsplaceringen av musikdirektörerna vid armén och marinen, vilken fråga behandlats i den av herrar Fjellman och Holmgren väckta motionen II: 131.

Vad musikdirektörerna vid armén beträffar, har lönenämnden funnit sig böra föreslå viss avvikelse från de i propositionen nr 50 vid 1925 års riksdag framlagda staterna, en avvikelse som även departementschefen ansett sig böra tillstyrka. Med avseende härå har nämnden anfört följande.

»Enligt sagda stater skulle musikdirektörer finnas uppförda dels i 2. lönegraden i löneplanen O, dels ock i 3. och 4. lönegraderna i löneplanen Uo. Till förstnämnda lönegrad hänfördes musikdirektör vid truppförband med musikkår om 33 eller 21 man. Annan musikdirektör, d. v. s. musikdirektör

vid truppförband om 12 man, hänfördes till 3. eller, där han avlagt musikedirektörsexamen vid musikaliska akademien, 4. lönegraden i löneplanen Uo. Som begynnelselönen i 2. lönegraden i löneplanen O är lägre än begynnelselönen i 4. lönegraden i löneplanen Uo, skulle, därest omförmälda stater följdes, kunna inträffa, att en musikedirektör vid truppförband med större musikkår finge lägre begynnelselön än en musikedirektör vid truppförband med mindre musikkår. Då detta icke synes lämpligt, och då de skäl, som föranlett att musikedirektörer, som avlagt musikedirektörsexamen vid musikaliska akademien, berättigats åtnjuta lön enligt 4. lönegraden i löneplanen Uo, i och med den beslutade omorganisationen av armémusiken väsentligen torde hava förlorat i betydelse, har nämnden nu ansett sig böra föreslå, att musikedirektörbeställningarna vid armén uppdelas på allenast två lönegrader, nämligen 2. lönegraden i löneplanen O och 3. lönegraden i löneplanen Uo. Härvid torde innehavarna av ifrågavarande beställningar lämpligen böra benämnas musikedirektörer av 1. graden, respektive musikedirektörer av 2. graden. Vid genomförande av lönenämndens förslag erfordras emellertid en övergångsbestämmelse därom, att de musikedirektörer, som vid det nya reglementets ikraftträdande åtnjuta lön enligt 4. lönegraden i löneplanen Uo och icke överföras till löneplanen O, skola bibehållas vid lön enligt sagda lönegrad, så länge de kvarstå i sådan beställning.»

Musikflaggjunkarna hava av lönenämnden föreslagits skola placeras i 3. lönegraden för underofficerare. Såsom villkor för befordran till musikflaggjunkare gäller, att musikedirektörsexamen vid musikaliska akademien skall hava avlagts.

Då emellertid samtliga musikedirektörer (musikledare vid musikkår om minst 12 man) och musikflaggjunkare torde innehava samma kompetens och i stort sett hava att fullgöra enahanda åligganden, synes det utskottet i likhet med motionärerna knappast vara rimligt att en löneskillnad emellan dessa befattningshavare upprätthålles allenast på den grund, att musikpersonalen vid vissa truppförband numera är mindre till antalet än vid andra. Att märka är även, att enligt Kungl. Maj:ts förslag musikedirektörerna av 2. graden skulle erhålla samma avlöning som deras närmaste underordnade bland musikpersonalen, oaktat deras arbete och ansvar otvivelaktigt är större. De befattningshavare, vilka det här gäller och som enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle komma att åtnjuta avlöning i tredje graden av löneplanen för underofficerare, uppgå allenast till ett antal av sex, varför deras placering i andra lönegraden av löneplanen för officerare icke har nämnvärd betydelse i ekonomiskt hänseende. Därest hänsyn toges till för närvarande faktiskt utgående löner, torde någon merkostnad enligt utskottets förslag överhuvudtaget icke komma att uppstå. Utskottet vill för sin del tillstyrka, att samtliga musikedirektörer vid armén och marinen, musikledarna vid kustartilleriet (musikflaggjunkarna) häri inbegripna, erhålla avlöning i andra lönegraden av löneplanen för officerare. Utskottet har i anledning härav vidtagit de ändringar i den till avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen, som framgå av bilagan till detta utlåtande.

Utskottet övergår härefter att behandla de i de särskilda paragraferna av avlöningsreglementet intagna bestämmelser, vilka föranleda särskilt yttrande från utskottets sida.

Bestämmelsen i 4 § att vissa officerare under kommendering såsom elever vid militära högskolor m. m. skola erhålla avlöning efter den ortsgrupp, kommenderingsorten tillhör, även under viss kortare tid, då de vistas å förläggningsorten, har utskottet icke velat motsätta sig, då åtskilliga skäl av praktisk art tala för en sådan anordning. Utskottet förutsätter dock att, såsom lönenämnden framhållit, tjänstgöringstraktamente icke utgår under vistelse å förläggningsorten.

Vad angår bestämmelserna i 14 § rörande rätt för officer och underofficer m. fl. att under sjukdom åtnjuta oavkortad lön under 45 dagar, varvid i denna tid jämväl skall inräknas semester eller därmed jämförlig ledighet, har utskottet icke ansett skäl föreligga att föreslå någon jämkning i Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet anser sig alltså icke kunna förorda det i motionen II: 259 gjorda yrkandet att ifrågavarande personal skall under sjukdom äga åtnjuta oavkortad lön under 45 dagar utöver den tid, varunder semester åtnjuts. Enligt utskottets mening bör emellertid vid den i utsikt ställda revisionen av avlöningsbestämmelserna frågan om vad som skall avses med uttrycket olycksfall i tjänsten upptagas till behandling samt utredning göras i vad mån i tjänsten ådragen sjukdom bör medföra samma förmåner som under tjänstutövning inträffat olycksfall.

Vad därefter beträffar det i motionen II: 259 jämväl behandlade spörsmålet om rätt för subalternofficer, som vunnit befordran till kapten i regemente, att under vissa förutsättningar åtnjuta kaptens avlöning samt om motsvarande rätt beträffande fanjunkare i regemente, anser sig utskottet, särskilt med hänsyn till de vittgående konsekvenser, ett bifall till motionen i denna del måste anses föranleda, icke kunna förorda ändring i sådan riktning av nu gällande bestämmelser.

Vad angår förslaget om utbetalande av ekiperingshjälp, anser sig utskottet böra tillstyrka detsamma på sätt departementschefen föreslagit.

Beträffande slutligen det i motionen II: 260 väckta förslaget att vissa ändringar skulle av riksdagen vidtagas rörande anställningen av och avlöningen m. m. till vid arméns truppförband anställda maskinister och eldare, finner utskottet åtskilliga skäl tala för att en fastare ställning beredes ifrågavarande personal. Att nu vidtaga den av motionären påyrkade ändringen lär dock icke låta sig göra, så mycket mindre som ett stort antal truppförbandsm. fl. stater å fjärde huvudtiteln i så fall måste underkastas omarbetning, varom förslag icke av motionären framlagts. Utskottet anser sig emellertid, med anledning av vad departementschefen i denna fråga anfört, kunna utgå från att förslag härutinnan kommer att föreläggas nästa års riksdag.

I övrigt föranleder det framlagda förslaget icke något uttalande från utskottets sida, och anser sig utskottet kunna tillstyrka att detsamma med ovanberörda av utskottet föreslagna jämkning i tjänsteförteckningen definitivt antages av riksdagen.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och den av herrar Fjellman och Holmgren väckta motionen II: 131 ävensom med

avslag å herrar C. G. Hammarskjölds, Holmströms i Gävle och Bäcklunds ovanberörda motioner (I: 132, samt II: 259 och 260) godkänna det vid statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 4 januari 1927 såsom bilaga fogade avlöningsreglementet med av utskottet beträffande lön till viss musikpersonal vid armén och marinen förordad ändring i den till reglementet hörande tjänsteförteckningen;

b) medgiva, att avlöningsreglementet den 29 juni 1921 (nr 388) för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen må med däri gjorda ändringar äga provisorisk giltighet från och med den 1 juli 1927 till den dag under budgetåret 1927—1928, som Kungl. Maj:t bestämmer;

c) medgiva, att ekiperingshjälp må i enlighet med i statsrådsprotokollet angivna grunder utgå till officer, underofficer samt vederlike, vilken är skyldig att i tjänsten bära uniform, vid första anställningen såsom sådan.

Stockholm den 22 februari 1927.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar S. H. Kvarnzelius, A. F. Vennersten, Oscar Olsson, J. L. Widell, C. P. V. Nilsson i Gränebo, A. Pers, J. G. Walles, E. A. Hallin, C. Johansson i Hälsingborg, A. R. Rooth och D. A. Petré;

från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, A. Wiklund, C. R. Jansson i Falun, O. Olsson i Kullenbergstorp, P. M. Olsson i Blädinge, E. Kristensson i Göteborg, B. E:son Holmgren, O. Nilsson i Örebro, S. Persson i Fritorp, E. Andersson i Prästbol, J. Olofsson i Digernäs och P. C. Jonsson.

Bilaga.

Tjänsteförteckning

angivande de särskilda lönegrader inom de under 5 § i avlösningsreglementet införda löneplaner, till vilka ordinarie beställningar för officerare, underofficerare och civilmilitär personal m. fl. vid försvarsväsendet äro att hänföra.

Officerare m. fl. (0).

Lönegrad.	Beställningar vid		
	armén	marinen	flygvapnet
1:a lönegraden.....	Fänrik. Underlöjtnant.	Fänrik. Underlöjtnant. Marinunderintendent.	Fänrik. Underlöjtnant.
2:a lönegraden.....	Löjtnant. Musikdirektör.	Löjtnant. Marinintendent av 2. graden. Musikdirektör.	Löjtnant. Marinintendent av 2. graden.
3:e lönegraden.....	Kapten. Ryttmästare. Tygmästare av 2. klassen.	Kapten. Marinintendent av 1. graden.	Kapten. Marinintendent av 1. graden.
4:e lönegraden ...	Major. Chefen för ridskolan. Styresman vid artilleriets fabriker. Tygmästare av 1. klassen.	Kommendörkapten av 2. graden. Major. Förste marinintendent av 2. löneklassen.	Major. Kommendörkapten av 2. graden. Förste marinintendent av 2. löneklassen.
5:e lönegraden.....	Överstelöjtnant. Chefen för krigshögskolan. Chefen för krigsskolan. Chefen för artilleri- o. ingenjörhögskolan. Chefen för skjutskolan för infanteriet och kavalleriet. Chefen för arméns underofficersskolor. Fälttygmästaren.	Kommendörkapten av 1. graden. Överstelöjtnant. Förste marinintendent av 1. löneklassen.	Överstelöjtnant. Kommendörkapten av 1. graden. Förste marinintendent av 1. löneklassen.
6:e lönegraden.....	Överste. Chefen för artilleristaben. Militärbefälhavaren på Gotland.	Kommendör. Överste. Marinöverintendent.	Överste. Kommendör.
7:e lönegraden.....	Inspektören för kavalleriet m. m. Kommendanten i Boden. Brigadchef	—	—

Lönegrad.	Beställningar vid		
	armén	marinen	flygvapnet
8:e lönegraden	Chefen för generalstaben. Inspektören för infanteriet. Arméfördelningschef. Militärbefälhavaren för Övre Norrland. Generalfälttygmästaren. Chefen för fortifikationen. Generalintendenten.	Flaggman. Chefen för kustartilleriet.	Chefen för flygvapnet.

Underofficerare m. fl. (Uo.)

Lönegrad.	Beställningar vid		
	armén	marinen	flygvapnet
1:a lönegraden.....	—	Underofficer av 3. graden.	—
2:a lönegraden.....	Sergeant. Musiksergeant.	Underofficer av 2. graden.	Sergeant.
3:e lönegraden.....	Fanjunkare. Styckjunkare. Musikfanjunkare. Musikstyckjunkare.	Flaggunderofficer.	Fanjunkare.
4:e lönegraden.....	Förvaltare vid intendenturkåren. Redogöraren vid ridskolan.	Förrådsförvaltare.	Förrådsförvaltare.